

אמר שמואל: **הכא נמי** עוסקת משנתנו ככגון שהיה **תפוס בשער**.⁽¹⁰⁾

שנינו במשנה: **הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר**:

ומקשינן: **ממאי דהדין שילוח ריבויא הוא**, [מנין לשון "לשלח" הוא לשון ריבוי דהיינו גידול שיער], **וכדכתיב: "שלחך פרדס רמונים"**?⁽¹¹⁾

והרי **אימא: מידי דעבורי** [לשון העברת שיער הוא], **כדכתיב: וישלח מים על פני חוצות**?!?

שנינו במשנה: **הריני מכלכל וכו' הרי זה נזיר**:

ומקשינן: **ממאי דהדין כלכול שיערו הוא**, [כשהשיער עבה במקום אחד נקרא "כלכול"⁽⁸⁾], כלומר: **הריני מגדל שער**, שהוא אכן נקרא "כלכול" **כדתנן** במסכת שבת לענין שיעור הוצאה מרשות לרשות בשבת להתחייב עליה: **סיד – שיעורו הוא – כדי לסוד כילכול**, **ואמר רב: בת צידעא** [צדעי הראש], כלומר: שיעור הראוי לסוד את השער שבצדעים **כדי להשכיבו**?⁽⁹⁾

והרי **אימא**, שמא **מיזן עניי קיבל על עצמו**, **כדכתיב "ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו** [במצרים]?!

עד שתכלכל [העטרה], וכתב שם רש"י "לא שמעתי מהו, ונראה בעיני, שחבירו במסכת שבת "כדי לסוד כלכול", ואמרינן מאי כלכול צדעה ובת צידעה, הכי נמי, עד שיהו שם שערות הרבה, שיהא רצוף ומלוכב בשער".

9. בגמרא שבת פ ב גרסינן "רבי יהודה אומר כדי לסוד כלכול: מאי כלכול ומאי אנדיפי, אמר רב צידעא ובת צידעא", ופירש רש"י: כלכול צידעא טינפל"א; וסדין אותה להשכיב השער; בת צידעא, למטה הימנה להסיר שער דק והוא אנדיפי; ולפי פירוש רש"י שם, יש לגרוס בגמרא כאן "צידעא", או "צידעא ובת צידעא".

10. ראה מה שנתבאר בהערה 5 ובהערה 7.
11. רש"י פירש שם: "שלחך, ארץ יבשה קרויה "בית השלחין" וצריך להשקותה תמיד", וזה אינו תואם את הגמרא כאן, והמצודות שם "פירש" דהיינו פרי בטןך, ופירוש זה יתכן לפי הגמרא שלנו, אלא שהוא עצמו פירש: מלשון שהם "נשלחים ממך", ולזה קוראת הגמרא כאן

בין הקושיא לתירוץ, ולפי תירוץ הגמרא אין "הריני מסלסל" מועיל משום שלשון "סלסול" נופל על שיער, אלא על המצוה.

ולשון הגמרא מסייע פירוש זה, כי לכאורה תיקשי למה הביאה הגמרא את אמתא דבי רבי וכפי שהוקשה בהערה לעיל; אך לפי זה קושיית הגמרא היא בדרך זו: קא סלקא דעתין ד"הריני מסלסל" מועיל משום שלשון סלסול נופל על שיער וכמו שמצינו באמתא דבי רבי, ואם כן תיקשי: הרי לשון סלסול נופל גם על תורה, ומתרצת הגמרא שאכן אין זה משום שלשון סלסול נופל על שיער אלא סלסול המצוה הוא.

אך תיקשי: הרי אף ב"הריני מכלכל" מקשה ומתרצת הגמרא כעין קושיית ותירוץ הגמרא לענין סלסול, ושם הרי אי אפשר לומר הריני מכלכל במצוה התלויה בשיער, וצריך תלמוד.

8. כן ביאר המאירי, והביא שם המאירי דמיון לזה מנדה נב ב: "עד מתי הבת ממאנת, עד שתביא שתי שערות דברי רבי מאיר וכו' רבי יוסי אומר עד שתקיף העטרה, כן שלקות אומר